

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

دیابت ملیتوس

- ▶ نیاز به ترکیبی از دانش، آگاهی و مهارت‌های مختلف در سالمندان مبتلا به دیابت
- ▶ هفتمین علت مرگ
- ▶ تحت تاثیر قرار دادن ۲۰٪ سالمندان
- ▶ شیوع بالا در سیاه پوستان و افراد ۶۵-۷۴ ساله
- ▶ لزوم آگاهی کافی پرستاران از نحوه تشخیص و کنترل دیابت در افراد مسن و تفاوت آن با تشخیص و کنترل دیابت در گروه‌های سنی دیگر
- ▶ شیوع بالای IGT در سالمندان (به افزایش بافت چربی موجود در افراد مسن غیرفعال و چاق نسبت داده می‌شود)*
- ▶ تشخیص بیشتر بدلیل پیشرفت در تکنیک‌های تشخیصی

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

تشخیص

- ▶ دشوار بودن تشخیص زودرس دیابت در افراد مسن
- ▶ معمولاً عدم وجود علائم کلاسیک دیابت در سالمندان = لزوم توجه به علائم غیراختصاصی دیابت به عنوان تنها سرنخها
- ▶ برخی علائم دیابت در سالمندان: کاهش فشارخون اورتوستاتیک، بیماری‌های دهان و دندان، سکته، گاستروپارزی، Impotency، نوروپاتی، گیجی، گلوکوم و عفونت
- ▶ احتمال افزایش قندخون بدون علائم گلوکوزوری بدلیل افزایش آستانه کلیوی = محدود شدن اعتبار آزمایش وجود قند در ادرار
- ▶ موثرترین آزمایش تشخیصی: GTT (ضرورت انجام آن برای جلوگیری از تشخیص مثبت کاذب)

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

توصیه ADA:

- ▶ مصرف حداقل 150g کربوهیدرات روزانه برای چندین روز قبل از انجام تست
- ▶ مصرف 300g کربوهیدرات روزانه برای افراد مسن تر که از تغذیه خوبی برخوردار نبوده‌اند
- ▶ لزوم درمیان گذاشتن با پزشک در صورت: دوره های بی تحرکی اخیر، بیماری همراه با استرس، رژیم غذایی ناکافی = کسب نتایج دقیق تر در صورت به تعویق انداختن تست بمدت یکماه
- ▶ کاهش تحمل نسبت به گلوکز بدنال مصرف اسید نیکوتینیک، اتاکرینیک اسید، استروژن، فروسماید و دیگر دیورتیک‌ها* = اجتناب از تجویز آنها قبل از آزمایش

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

- ▶ احتمال کاهش قند خون بدنال مصرف بلوک کننده‌های منوآمینواکسیداز، پروپرانولول و دوزهای بالای سالیسیلات‌ها = تداخل با نتیجه آزمایش
- ▶ در صورت بروز یا افزایش علائم غیرمعمول مانند گیجی = لزوم گزارش به پزشک
- ▶ مسجل شدن تشخیص دیابت با:
- ▶ وجود علائم دیابت + BS تصادفی $> 200\text{mg/dL}$ (11.1mmol/L)
- ▶ $(7\text{mmol/L}) = \text{FBS} \geq 126\text{mg/dL}$
- ▶ قند دو ساعت بعد از مصرف 75g گلوکز خوراکی $\geq 200\text{mg/dL}$ (11.1mmol/L)

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

کنترل بیماری

- ▶ لزوم توجه ویژه به اطلاعات بیمار و میزان پذیرش وی به برنامه تجویز شده و مانیتورینگ دقیق همزمان با تجویز داروهای پایین آورنده قند خون
- ▶ ضرورت آموزش به بیمار و طراحی یک برنامه آموزشی پس از قطعی شدن تشخیص
- ▶ شناخته شدن دیابت به عنوان یک مشکل مزمن و جدی در افراد عامی = هراس‌انگیز بودن تشخیص دیابت در این افراد
- ▶ ترس و اضطراب مانع احتمالی فرایند یادگیری افراد مسن (تازه تشخیص)
- ▶ علت احتمالی این ترس مشاهده شواهدی مبنی بر اثرات وخیم دیابت در دیگران و پیش‌بینی این عوارض برای خود
- ▶ احتمال بی‌اطلاع بودن سالمند دیابتی از پیشرفت‌های ایجاد شده در کنترل بیماری دیابت

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

▶ احتمال عصبانی یا افسرده شدن بیمار ناشی از تهدید بیماری برای کاهش کیفیت زندگی سال‌های باقیمانده عمر (پرسش از محدودیت‌ها)

▶ احتمال افزایش نگرانی سالمند در خصوص فراهم نمودن رژیم غذایی یا درمان خاص با بودجه محدود خود

▶ احتمال گوشه‌گیر و منزوی شدن بیمار بدلیل ترس از بیمار شدن یا متفاوت بودن با دیگران به علت محدودیت‌های ناشی از بیماری

▶ نگرانی به علت احتمال نیاز به اقامت در سرای سالمندان بدلیل شرایط فعلی

▶ لزوم تشخیص این نگرانی‌ها از سوی پرستار برای کم کردن خطر سایر محدودیت‌ها و افزایش دادن ظرفیت خود مراقبتی در افراد سالمند

▶ کم کردن یا حذف موانع یادگیری و توانایی در کنترل دیابت از طریق ایجاد اطمینان، حمایت و دادن اطلاعات

محتوای آموزشی برای بیماران دیابتی

تغذیه گروه‌های غذایی، سیستم تغییر غذایی، مواد ضروری در رژیم غذایی الگوی ثابت مصرف غذا، برنامه‌های غذایی طبقه‌بندی‌های قابل درک غذاها، رژیم غذایی قابل انعطاف	مرور کلی تعریف و توضیح دیابت ملیتوس آناتومی و فیزیولوژی پایه متابولیسم پایه مواد غذایی اثرات افزایش سن بر متابولیسم گلوکز، بروز علائم و عوارض
شناسایی علائم و نشانه‌ها عملکردهای لازم برای هر یک از علائم علائمی که نیاز به برقراری تماس با یک متخصص مراقبت سلامتی دارد	فعالیت و ورزش ایجاد هماهنگی و تعیین هدف با ارائه‌دهنده مراقبت سلامتی برنامه‌ریزی ورزش هماهنگ با سطح قند خون احتیاطات پایش سطح گلوکز و علائم حیاتی تشخیص عوارض اهمیت دریافت مایعات کافی و مناسب
مانیتورینگ اهداف انواع پروسیجرها	درمان‌ها تجویزهای مناسب، احتیاطات عوارض جانبی اقدامات
پیشگیری از عوارض مراقبت از پا، معاینه چشم تنظیم مراقبت‌های مربوط به دیابت حین بیماری‌ها شناسایی عوارض (مثلاً عفونت‌ها و نوروپاتی‌ها)	تشخیص هیپوگلیسمی و هیپرگلیسمی توضیح و تعریف هیپوگلیسمی و هیپرگلیسمی پیشگیری

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

دیابت ملیتوس (دارودرمانی)

- ▶ استفاده از داروهای متفاوت و متعدد (ترکیبات سولفونیل اوره)
- ▶ گلی بن گلامید: تحریک ترشح انسولین از طریق بلوک کردن کانال‌های پتاسیمی حساس به ATP در سلول‌های بتای پانکراس
- ▶ احتمال خطر هیپوگلیسمی شدید ناشی از کلیرانس تاخیری متابولیت‌های فعال این دارو در افراد مسن
- ▶ افزایش مورتالیتی در استفاده ترکیبی از گلی بن گلامید همراه با متفورمین در مقایسه با سایر درمان‌ها
- ▶ ارجح بودن گلی پیزاید و گلی لیزاید نسبت به سایر ترکیبات سولفونیل اوره به علت نیمه عمر کوتاه‌تر و متابولیت فعال کمتر
- ▶ ارجح بودن گلی میپیراید (آخرین نسل) بدلیل انقباض عروقی کمتر، هیپوگلیسمی کمتر (اختصاصی تر برای کانال‌های پتاسیمی)، تنگی عروق کم‌تر کمتر

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

- ▶ مصرف ترکیبات سولفونیل اوره نیم‌ساعت قبل از صرف غذا
- ▶ توصیه به شروع مصرف دارو با دوز کم (تقریباً نصف دوز معمول مصرفی برای بالغین) = در صورت نیاز افزایش تدریجی
- ▶ کارآمد نبودن رژیم غذایی به تنهایی در افراد دارای اضافه وزن و چاق (بدون مشکل عملکرد در سیستم‌های کلیوی، قلبی و تنفسی) = توصیه به استفاده از بی‌گوانیدها مانند متفورمین به عنوان درمان توام
- ▶ عدم بروز هیپوگلیسمی در مصرف این دارو به تنهایی
- ▶ ممنوعیت مصرف متفورمین در نارسایی کلیه، بیماری کبدی، الکلیسم، CHF، COPD و بیماری عروق محیطی
- ▶ زمان مصرف متفورمین بلافاصله پس از صرف غذا برای پیشگیری از مشکلات گوارشی (توصیه به شروع دارو با دوز کم)

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

- ▶ امن تر بودن داروی اکارباز (مهارکننده آلفا-گلوکوزیداز): کاهشده هیپرگلیسمی بعد از صرف غذا با اثرات کمتر روی FBS
- ▶ مهم ترین عارضه این دارو ناراحتی GI مخصوصاً نفخ شکم (کم کردن این عارضه با شروع تدریجی و با دوز کم دارو)
- ▶ رپاگلینید یک عامل ضد دیابت کوتاه اثرتر و insulin tropic = دارای اثر و امنیت مشابه در در افراد جوان و پیر (مصرف همراه با غذا)
- ▶ داروهای روزیگلی تازون (Rosiglitazone)، پیوگلی تازون و تiazolidinediones (Thiazolidinediones) مورد استفاده برای کنترل دیابت نوع دو به تنهایی یا همراه با سولفانامیدها، متفورمین و یا انسولین
- ▶ عملکرد: افزایش حساسیت به انسولین در بافت هدف + کاهش گلوکونئوژنز کبدی بدون تحریک ترشح انسولین از سلول های بتا = کاهش خطر هیپوگلیسمی = انتخاب مناسب در سالمندان

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

- ▶ لزوم بررسی عملکرد قلبی تمام بیماران قبل از شروع این داروها (احتمال تشدید نارسایی قلب)
- ▶ پایش آنزیم‌های کبدی بخصوص در مبتلایان به بیماری کبدی
- ▶ پایش و مراقبت از خود:
- ▶ لزوم بررسی توانایی‌های بیمار سالمند برای تزریق انسولین به خود (لزوم ارزیابی مکرر این مهارت)**
- ▶ احتمال افزایش قند خون بدون بروز علائم گلوکوزوری در افراد سالمند
- ▶ لزوم توجه پرستاران به متفاوت بودن نیاز به انسولین در بیماران مختلف = بررسی دقیق پاسخ بیمار به تزریق انسولین و گزارش به پزشک
- ▶ نیاز به آموزش استفاده از گلوکومتر به بیمار (احتمال جایگزینی با جذب نور اشعه مادون قرمز) = کمتر تهاجمی

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

- ▶ لزوم اندازه‌گیری HbA₁C: انعکاسی از میانگین قند خون در یک دوره ۶-۱۲ هفته‌ای
- ▶ میزان طبیعی ۶-۴٪؛ میزان توصیه شده در بیماران دیابتی کمتر از ۶/۵٪ (توصیه: اندازه‌گیری چهار بار در سال)
- ▶ اهمیت ارزیابی سطح تری‌گلیسرید: بیماران دیابتی در معرض خطر ابتلاء به سندرم متابولیک (تری‌گلیسرید بالا، HDL پایین و چاقی مرکزی)
- ▶ افزایش احتمال مرگ نابهنگام در اثر بیماری‌های قلبی عروقی در مبتلایان به سندرم متابولیک
- ▶ توصیه ADA: لزوم حفظ تری‌گلیسرید زیر ۱۵۰ میلی‌گرم در دسی‌لیتر در افراد مبتلا به دیابت

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

ورزش و تغذیه

- ▶ اهمیت و فواید زیاد ورزش منظم برای سالمندان مبتلا به دیابت شامل:
افزایش تحمل نسبت به گلوکز، افزایش قدرت عضلانی، کاهش توده چربی بدن، افزایش مصرف اکسیژن و افزایش شکل‌دهی به چربی‌ها
- ▶ افزایش پاسخ به انسولین در دوره انجام فعالیت فیزیکی (مشروط به کارآمد بودن ورزش به طوری که در زمان استراحت منجر به کاهش ضربان قلب شود).
- ▶ لزوم مشورت با پزشک برای انجام برنامه ورزشی سنگین یا تغییر در برنامه ورزشی برای پیشگیری از عواقب آن**

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

منابع ایجاد اختلال در مدیریت دیابت در فرد سالمند:

▶ حجم کم غذا در تنهایی و حجم زیاد در تعطیلات آخر هفته همراه با خانواده

▶ مصرف ناکافی غذا بدلیل مشکلات اقتصادی

▶ محدودیت افراد سالمند در خریداری و آماده کردن وعده‌های غذایی کافی (ناشی از مشکلات اقتصادی، کمبود انرژی، محدودیت‌های اجتماعی

▶ لزوم توجه ویژه به افراد سالمند در بیمارستان یا ویزیت‌های خانگی برای اطمینان از دریافت میزان کافی و یکسان غذا (همیشه)

▶ رژیم غذایی پرفیبر و حاوی کربوهیدرات‌های پیچیده = کنترل کننده آزاد شدن قند به گردش خون و کاهش نیاز به انسولین

▶ کاهش عوارض با مصرف مکمل‌ها مانند: ویتامین B₆، اسیدفولیک، ریبوفلاوین، منیزیوم، روی، کروم

▶ گیاهان با خاصیت کاهش قند خون: زغال‌اخته، شنبلیله، سیر، گیاه جینسینگ و برگ توت

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

عوارض

- ▶ خطر بالای بروز عوارض دیابت در سالمندان در مقایسه با جوانان
- ▶ تهدید بزرگتر هیپوگلیسمی نسبت به کتواسیدوز؟؟
- ▶ احتمال عدم بروز علائم کلاسیک هیپوگلیسمی در فرد سالمند؟؟؟
- ▶ در عوض احتمال بروز بصورت اختلا رفتاری، تشنج، بی‌قراری، خواب‌آلودگی، گیجی، عدم آگاهی نسبت به محیط، الگوی خواب ضعیف، سردرد شبانه، جا انداختن کلمات و فقدان هوشیاری
- ▶ عواقب احتمالی هیپوگلیسمی اصلاح نشده شامل تاکی‌کاردی، دیس‌ریتمی، MI، CVA و مرگ
- ▶ PVD یک عارضه رایج افراد سالمند مبتلا به دیابت ناشی از گردش خون نامناسب و آترواسکلروز
- ▶ علائم از بی‌حسی و نبض ضعیف تا عفونت و گانگرن

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

- ▶ لزوم ارزیابی منظم بیمار و گزارش سریع علائم PVD به پزشک
- ▶ کاهش مشکلات از طریق آموزش به بیمار برای مراقبت صحیح و تشخیص بموقع
- ▶ احتمال نابینایی بدلیل رتینوپاتی دیابتی مخصوصاً در افراد هیپرتانسیو
- ▶ بروز بسیاری از عوارض بخصوص هیپوگلیسمی بدلیل تداخلات دارویی در سالمندان مانند: بتابلوکرها، سالیسیلاتها، وارفارین، سولفانامیدها، ضدافسردگی‌های سه حلقه‌ای و الکل
- ▶ لزوم مرور داروهای مصرفی بیمار توسط پرستار برای یافتن داروهایی که با داروهای پایین آورنده قند تداخل دارند
- ▶ لزوم پرسش از بیمار درباره مصرف داروهای گیاهی با تاثیر بر قند خون

مشکلات شایع غدد آندوکراین در سالمندان و توجهات پرستاری

سایر عوارض:

- ▶ اختلالات شناختی
- ▶ نوروپاتی پیشرونده با احساس گزگز و یا سوزش تیر کشیدن و درد برنده، سندرم تونل کارپل، بی حسی، اسهال شبانه، تاکی کاردی و افت فشارخون وضعیتی
- ▶ مورتالیتی ناشی از CVA و CAD دو برابر بقیه بیماری‌ها
- ▶ بالاتر بودن عفونت مجاری ادراری در سالمندان**
- ▶ بالاتر بودن خطر ایجاد مشکلات پیش رونده در هر یک از سیستم‌های بدن
- ▶ لزوم تشخیص بموقع و زودرس + کاهش مشکلات یا مرتفع نمودن آن با مداخلات پرستاری و آموزش به بیمار

تشخیص‌های پرستاری در ارتباط با دیابت ملیتوس

تشخیص پرستاری	علل یا عوامل مشارکت کننده
اضطراب	ترس از بروز عوارض بیماری
ترس	خطر بالای از دست دادن قسمتی از بدن و یا عملکرد آن
خطر عفونت	افزایش قند خون
خطر بروز آسیب	کاهش احساسات، گیجی، سرگیجه در نتیجه هایپوگلیسمی
کمبود آگاهی	تست های تشخیصی، نیازهای مراقبتی، انکار
عدم قبول و پذیرش شرایط به وجود آمده	نداشتن اطلاعات، محدودیت های مراقبت از خود
تغذیه نامتعادل: کمتر از نیاز بدن	کالری دریافتی ناکافی برای دستیابی به انرژی، نیاز به انسولین
تغذیه نامتعادل: بیشتر از نیاز بدن	دریافت کالری و انرژی اضافی، پوشش انسولین

تشخیص‌های پرستاری در ارتباط با دیابت ملیتوس

تشخیص پرستاری	علل یا عوامل مشارکت کننده
احساس ناتوانی	ناتوانی در دستیابی به نیازهای درمانی و احساس اینکه این بیماری زندگی شان را تحت تاثیر قرار داده است.
اختلال درک حواس	نوروپاتی محیطی و رتینوپاتی
ناتوانی جنسی	نوروپاتی محیطی، التهاب واژن (خشکی واژن)
از بین رفتن تمامیت پوستی	مستعد شدن به ابتلا به عفونت‌های قارچی و خارش به علت هایپرگلاسمی
اختلال در الگوی خواب	تکرر ادرار
خون‌رسانی غیر موثر به بافت‌ها	تغییر عملکرد نورووسکولار ثانویه به علت نوروپاتی

